

Lapse toetamise võimalused

Hede Sinisaar, Mari Sepp

Sotsiaalministeerium

Andra Reinomägi, Kristi Paron

Õiguskantsleri Kantselei

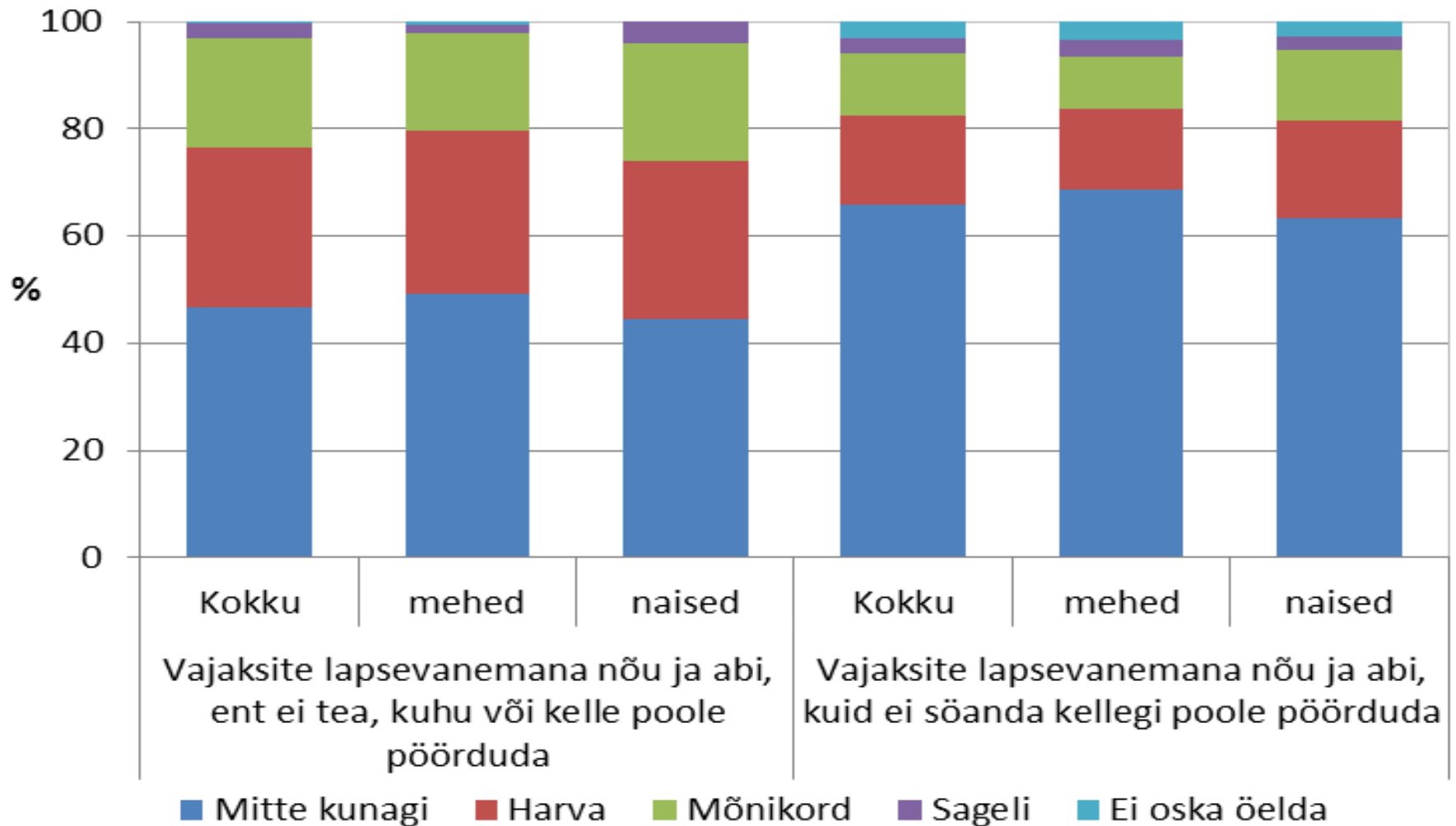
Peamised teemad

- Vanemluse hoiakud, kogemused ja vajadused
- Laste toetamine sotsiaalkindlustussüsteemi kaudu
- Laste toetamine lastele ja lastega peredele mõeldud teenuste kaudu
- Laste ja perede toetamiseks tehtavad sotsiaalkaitsekulud

Lapse esmaseks toetajaks on tema vanemad

- **ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 18:**
 - Vanematel lasub esmane vastutus lapse üleskasvatamisel ja arendamisel;
 - Lapse kasvatamine ja arendamine on vanemate ühine vastutus;
 - Lapse õiguste tagamiseks ja edendamiseks peavad riigid osutama vanematele selleks asjakohast abi mitmesuguste toetuste ja teenustega.
- Lapse õiguste paremaks tagamiseks:
 - analüüsida vanemaks olemisega seonduvad mitmesugused hoiakud ja arvamusid;
 - kirjeldada vanemaks olemisega seotud teadmisi ja käitumisi (sh uurida, kuidas lapsed hindavad vanemate hoiakuid ja käitumisi).

Vanemluse hoiakud

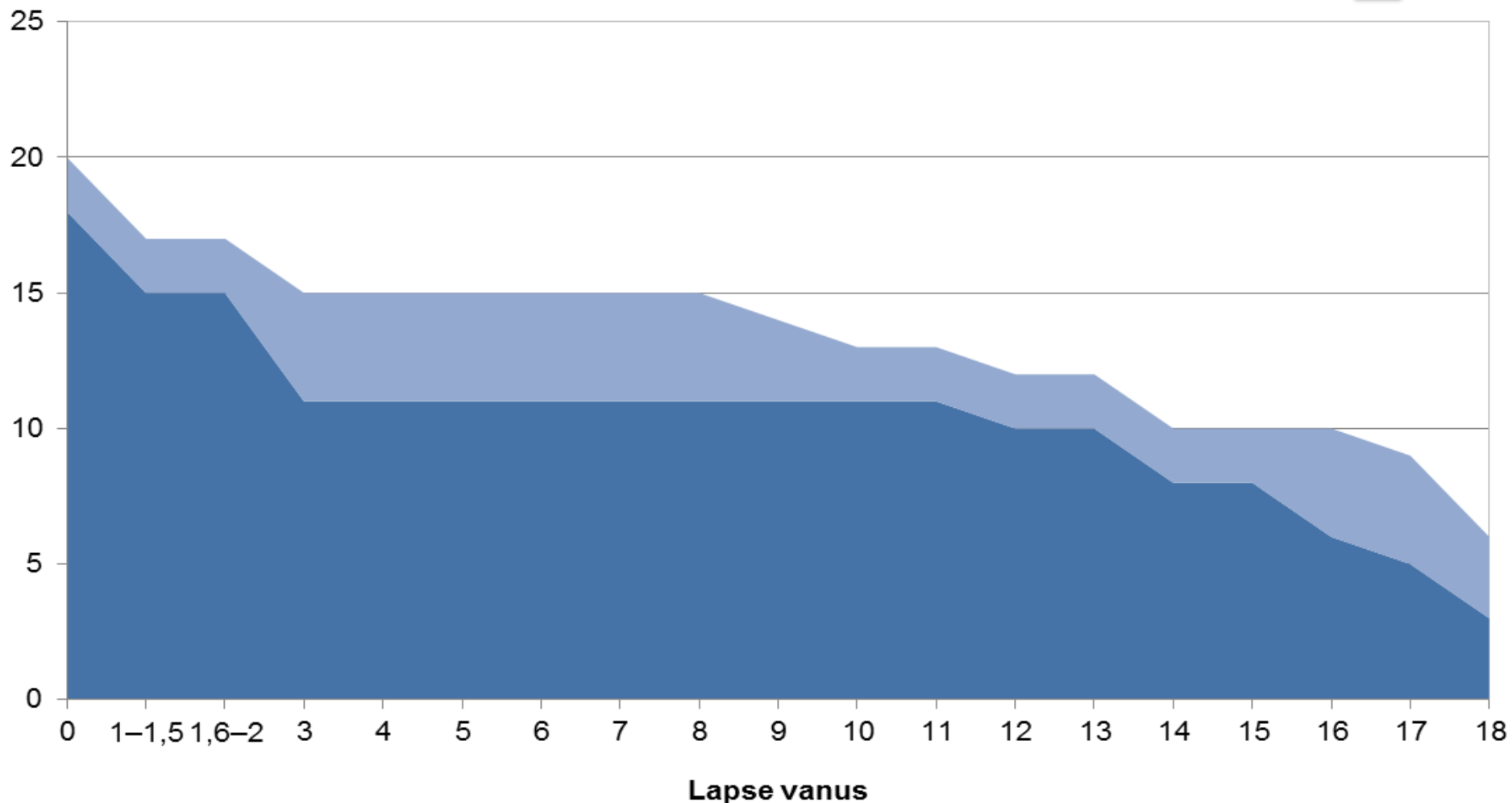

Laste toetamine

sotsiaalkindlustussüsteemi kaudu_1

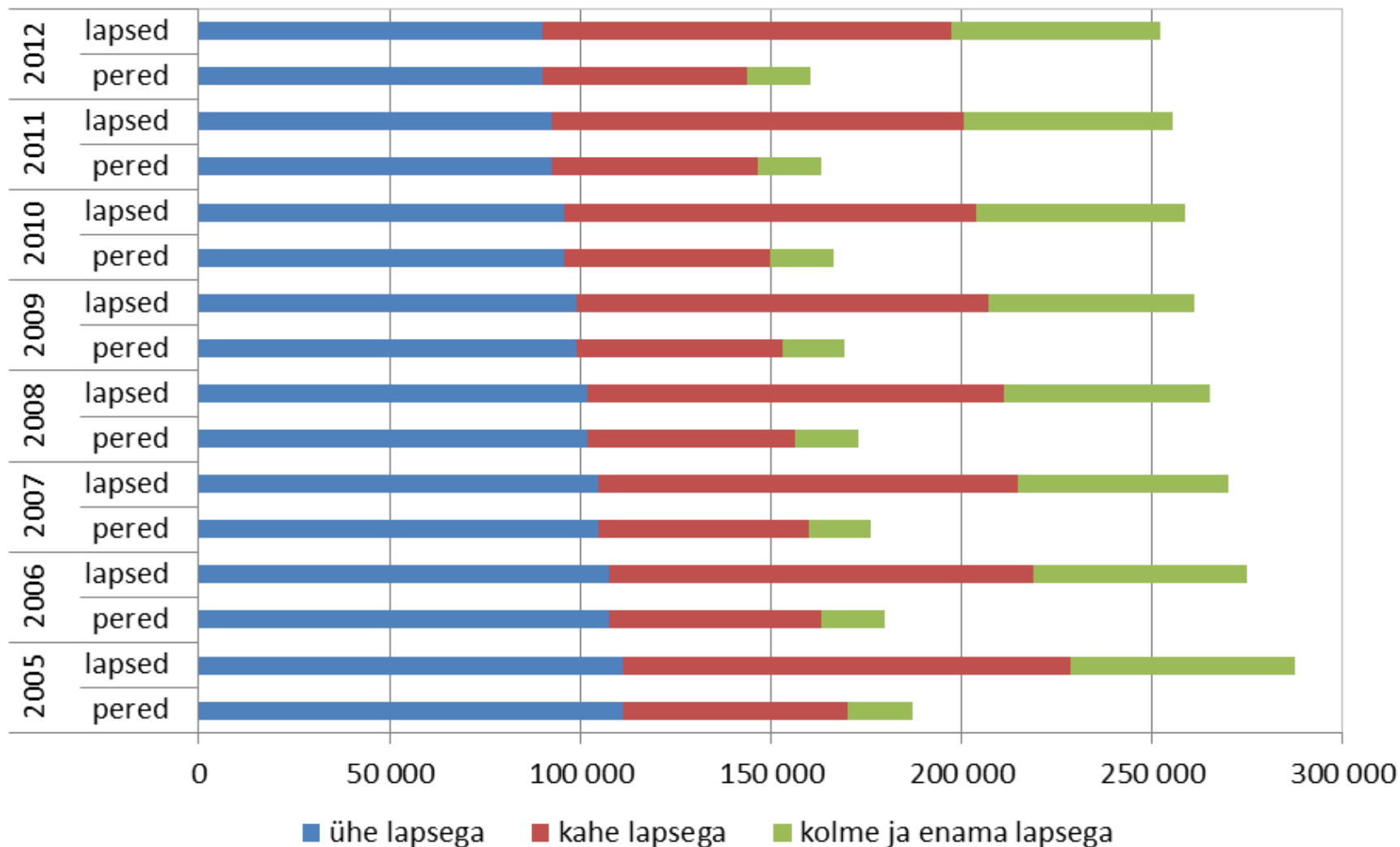
- **ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklid 18 ja 26:**
 - Vanematele asjakohase abi osutamine;
 - Lapse õigus sotsiaalkindlustushüvedele.
- Lapsi toetatakse sotsiaalkindlustuses sellega, et nende vanematel on võimalik saada mitmesuguseid toetusi ja hüvitisi ning muid rahalisi soodustusi.
 - Lapse heaolu kontekstis on oluline, et lapsevanemad saaksid ühiskonnaelust osa võtta.
- Sotsiaalkindlustushüvitise ja -toetuse saamise õigus:
 - lapsel (nt lapsetoetus);
 - vanemal, kelle on teatav arv vastavas vanuses lapsi (nt lapsehooldustasu maksmine);
 - lastega perel (nt vajaduspõhine peretoetus).
- Erinevate sihtrühmade toetamine.
- **ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 23**
 - puudega laste õigus erihoolitsusele.

Laste toetamine sotsiaalkindlustussüsteemi kaudu_2

Märkus: Sotsiaalkindlustussüsteemi meetmed koos maksusoodustustega. Ei sisalda muudest teguritest lähtuvaid spetsiifilisi meetmeid, teiste valdkonda meetmeid, teenuseid, KOV-de meetmeid.

Lapsetoetust saavad pered ja lapsed peretüübi järgi

Laste toetamine lastele ja peredele mõeldud teenuste kaudu

- Lapsi ja lastega peresid ei toeta ainult riik.
- Laste ja nende vanemate toetamisel on lisaks rahalistele hüvitistele ja toetustele olulised mitmesugused teenused.
- Kohalikel omavalitsustel on oluline roll laste hoolekande korraldamisel ja laste arenguks soodsa keskkonna loomisel
 - kohalikud omavalitsused toetavad last ja tema peret mitmesuguste teenustega.

Lapse eraldamine perest

- **ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 9**
 - lapse perest eraldamine;
- Lapse- ja perekesksuse põhimõte;
- Lapse huvist lähtumine, lapse vajaduste ja arvamuse arvestamine;
- Perest eraldatud laste arv on viimastel aastatel kahanenud;
- Kohalikul tasandil keskendutakse järjest enam raskustes olevate lastega perede toetamisele;
- Perest eraldamise korral on olulised mitmed teenused:
 - turvakodu, varjupaik;
 - asendushoolduse vormid: eestkoste, perekonnas hooldamine, lapsendamine, asenduskoduteenus

Asendushooldus

- **ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 20**
 - perest eraldatud lapsel on õigus erilisele kaitsele ja abile ning riigi ülesandeks on tagada alternatiivne hoolitsus
- Asendushoolduse eesmärgiks on võimalikult paljude laste kasvamine peredes; samuti peresarnase keskkonna loomine asenduskodudes.
- Perekesksed asendushooldusvormid:
 - perekonnas hooldamine; eestkosteperes kasvamine;
 - lapsendamine kui perekeskne asendushooldus, samas ei ole tegemist sotsiaalteenusega
 - **ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 21** sätestab lapse õigused lapsendamise korral
- Asendushooldust vajab iga aasta üha vähem lapsi – vähenenud on nii asendushooldusele määratud kui asendushooldusel viibivate laste arv.

Laste ja perede toetamiseks tehtud sotsiaalkaitsekulud

- Laste ja peredele mõeldud sotsiaalkaitsehüvitiste osatähtsus sotsiaalkaitsekuludes oli 12,4% 2011. aastal.
- Valdavalt on tegemist rahaliste toetustega.
- Eesti lastele ja peredele tehtavate sotsiaalkaitsekulude osatähtsus SKP-s on EL riikide keskmise lähedane.
- Eesti sotsiaalkaitseüsteem on suhtelise vaesuse leevendamisel efektiivsem kui mitmes teises EL-i riigis.

Kokkuvõte

- Lapse kasvatamisel ja arendamisel on esmane roll lapse vanematel.
- Vanemaks olemisega seonduvad mitmesugused hoiakud ja arvamusel, millel on oluline mõju lapse heaolule.
- Lapse heaolu toetamisel on oluline roll nii riigil kui kohalikel omavalitsustel.
- Eesti sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalhoolekandesüsteem hõlmab mitmesuguseid toetusi ja teenuseid.
 - Universaalsete toetuste ja teenuste pakkumine on efektiivseim ennetusvahend;
 - Eesti sotsiaalkaitstesüsteem on suhteliselt efektiivne vaesuse leevendamisel.

AITÄH!